

Sygn. akt VIII GC 1821/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Eliza Grzybowska

Protokolant stażysta Natalia Gliniecka - Kitowska

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w R.

przeciwko D. J. (...)

o zapłatę

I. powództwo oddała;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 6.177 zł (sześć tysięcy sto siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Eliza Grzybowska

UZASADNIENIE

Powód (...) Sp. z o.o. domagał się nakazania pozwanemu D. J. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) D. J. wydania powodowi rzeczy stanowiących jego własność, tj.

1. 16 arkuszy blach o wymiarach 1m x 2m, gr. 2mm,
2. 16 arkuszy blach o wymiarach 1250 mm x 2500 mm, gr. 3mm,
3. 91 rur o średnicy 18, dł. 6 m,
4. pręty okrągłe o średnicy 15, dł. 3m w zwoju owiniętym folią na całej długości,
5. 12 prętów okrągłych o średnicy 55, dł. 6 m.

Nadto powód wniósł o zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podał, że w dniu 24 marca 2015 r. K. T. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) złożył u powoda zamówienie na wyroby ze stali szlachetnej i kwasoodpornej objęte niniejszym pozwem. Powód wskazał, iż warunkiem wydania towaru było przedłożenie potwierdzenia, iż zamawiający dokonał należytej powodowi zapłaty. Powód podniósł, iż prawdopodobnie K. T. posłużył się przerobionym potwierdzeniem realizacji przelewu bankowego wskazując jednocześnie powodowi, iż towar ma zostać wysłany bezpośrednio do magazynu pozwanego. Powód wskazał, iż dostarczył pozwanemu na plac przy ul. (...) w B. zamówione materiały. Powód podał, iż okazało się, że transakcja przelewu na konto powoda nie miała miejsca. Powód podniósł, iż w związku z podejrzeniem

popelnienia przestępstwa doprowadzenia powoda do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o wartości 51.199,00 zł za pomocą wprowadzenia w błąd co do dokonanej zapłaty, wszczęte zostało postępowanie przygotowawcze. Powód wskazał, iż prokurator Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2015 r. postanowił wydać powodowi rzeczy będące przedmiotem sporu. Powód podał, iż pismem z dnia 23 kwietnia 2015 r. został zawiadomiony o wstrzymaniu wydania przedmiotowych towarów. Powód wskazał, iż postanowieniem z dnia 7 lipca 2015 r. prokurator Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. postanowił wydać dowody rzeczowe pozwanemu. Powód podał, iż w uzasadnieniu prokurator wskazał, iż pozwany nabył na własność wyroby ze stali objęte niniejszym pozwem. Powód stwierdził, iż nie można zgodzić się z twierdzeniem, że powód nie jest właścicielem przedmiotów objętych pozwem. Powód podniósł, iż posiadanie towarów zostało przeniesione bezpośrednio przez powoda, a nie przez osobę podającą się za K. T., w związku z powyższym nie można w przedmiotowej sprawie zastosować art. 169 § 1 k.c. Powód wskazał, iż pozwanemu nie przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Powód podał, iż w dniu 26 sierpnia 2015 r. przesłał do pozwanego wezwanie do wydania rzeczy, mimo powyższego pozwany do dnia wniesienia pozwu nie wydał powodowi towarów.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany podał, iż roszczenie windykacyjne, z którego powód korzysta służy właścicielowi przeciwko osobie, która faktycznie nią włada. Pozwany wskazał, iż nie włada rzeczą objętą pozwem, ponieważ po wydaniu mu postanowieniem prokuratora przedmiotowych rzeczy jako osobie wyłącznie do rzeczy uprawnionej i zostały już one przetworzone w produkcji i zbyte. Pozwany podniósł również, iż nie zgadza się z twierdzeniem, iż powód nadal pozostaje właścicielem rzeczy objętych pozwem. Pozwany stwierdził, iż skutecznie nabył rzeczy.

W piśmie procesowym z dnia 19 listopada 2015 r. powód wniósł o alternatywne zasądzenie od pozwanego D. J. na rzecz powoda kwoty 51.199,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia następującego po dniu doręczenia przedmiotowego pisma pełnomocnikowi pozwanego do dnia zapłaty. Powód podał, że nie posiadał wiedzy o zbyciu rzeczy objętych żądaniem pozwu. Powód podniósł, iż w związku z alternatywnym sformułowaniem żądania zapłaty domaga się naprawienia szkody wynikłej ze zbycia przez pozwanego przedmiotów stanowiących własność powoda.

W piśmie procesowym z dnia 3 stycznia 2016 r. pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie wskazując, iż stał się właścicielem rzeczy. Pozwany wskazał, iż w pierwszej kolejności władztwo nad rzeczą uzyskał K. T., zaś rzecz może zostać wydana przez osobę trzecią.

W piśmie procesowym z dnia 12 stycznia 2016 r. powód wskazał, iż K. T. nie objął władztwa nad rzeczami objętymi niniejszym pozwem, gdyż w/w osoba nimi nigdy faktycznie nie władała w fizycznej postaci. Pozwany podniósł, iż wydał rzecz na skutek podstępu K. T., a więc zgodnie z orzecznictwem doszło do utraty rzeczy. Powód podał, iż w związku z powyższym pozwany nie mógł nabyć przedmiotowych rzeczy przed upływem trzyletniego terminu określonego w art. 169§2 k.c.

W piśmie procesowym z dnia 5 lutego 2016 r. pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie wskazując, iż w sytuacji, gdy umowa pomiędzy powodem a K. T. nie została rozwiązana przenosi ona własność rzeczy na nabywcę. Ponadto pozwany podniósł, iż powód nie działał na skutek podstępu, gdyż miał możliwość sprawdzenia czy na jego konto faktycznie wpłynęła zapłata za zakupione rzeczy, czego nie dokonał.

Sąd ustalił, co następuje:

K. T. w dniu 24 marca 2015 r. zamówił u powoda 384 kg blachy 2,0x1000x2000, 1200 kg blachy 3,0x1250x2500, 1859 kg prętu okrągłego o średnicy 55, 192 kg prętu okrągłego o średnicy 15, 552mb rury o średnicy 18, za łączną kwotę 51.199,06 zł. Warunkiem dostarczenia w/w zamówienia było dokonanie przez zamawiającego zapłaty należnej powodowi kwoty.

(Dowód: zamówienie nr (...) z dnia 24 marca 2015 r. k. 4 akt, potwierdzenie zamówienia – 5 akt, zlecenie wydania z magazynu nr ZS- (...) – 7 akt)

Powód w dniu 24 marca 2015 r. wystawił pozwanemu fakturę proforma nr ZS- (...), na kwotę 51.199,06 zł.

(Dowód: faktura (...) nr ZS- (...) - k. 6 akt)

K. T. przekazał powodowi podrobione potwierdzenie dokonania przelewu, na skutek czego powód zdecydował się wydać K. T. towar. Zgodnie z poleceniem K. T., powód w dniu 26.03.2015r. dostarczył zamówiony towar bezpośrednio pozwanemu. Pozwany dokonał zakupu przedmiotowego towaru od K. T.. Na tej podstawie K. T. wystawił pozwanemu fakturę VAT nr (...) z dnia 23.03.2015r. na kwotę 11.726,45 zł oraz fakturę VAT (...) nr (...) z dnia 19.03.2015r. na kwotę 25.302.96 zł. K. T. nie uiścił powodowi należnej zapłaty. Pozwany zapłacił K. T. za dostarczony towar.

(Okoliczności bezsporne a ponadto dowody: faktury VAT k. 18-19 załącznika do akt, zawierającego dokumenty akt postępowania przygotowawczego o sygn.. akt (...))

W dniu 2 kwietnia 2015 r. wszczęto dochodzenie o przestępstwo określone w art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w sprawie doprowadzenia w dniu 26 marca 2015 r. w B. przy ul. (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem firmę (...) Sp. z o. o. w kwocie 51.199,06 zł przez firmę (...) poprzez zakup towaru w postaci blach, prętów i rur, przedkładając nierzetelne potwierdzenie przelewu dokonania zapłaty za w/w towar z (...) z dnia 26 marca 2015 r. wprowadzając w błąd powoda co do zamiaru zapłaty za zakupiony towar.

(Dowód: postanowienie o wszczęciu dochodzenia z dnia 02.04.2015 r. - załącznik do akt sprawy, k. 38 akt sprawy o sygn. (...))

Postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2015 r. prokurator Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. uznał za dowody rzeczowe wyroby ze stali nierdzewnej lub kwasoodpornej postaci: 16 arkuszy blach o wymiarach 1m x 2m, gr. 2mm, 16 arkuszy blach o wymiarach 1250 mm x 2500 mm, gr. 3mm, 91 rur o średnicy 18, dł. 6 m, pręty okrągłe o średnicy 15, dł. 3m w zwoju owiniętym folią na całej długości, 12 prętów okrągłych o średnicy 55, dł. 6 m oraz postanowił wydać w/w przedmioty powodowi.

(Dowód: postanowienie z dnia 9 kwietnia 2015 r. - k. 8 akt)

Pismem z dnia 16 kwietnia 2015 r. pozwany wniósł zażalenie na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. z dnia 9 kwietnia 2015 r.

(Dowód: zażalenie pozwanego z dnia 16.04.2015 r. - załącznik do akt sprawy, k. 51-52 akt sprawy o sygn. (...))

Prokurator Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2015 r. wstrzymał wydanie wyrobów ze stali nierdzewnej lub kwasoodpornej powodowi.

(Dowód: pismo prokuratora rejonowego Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. z dnia 23 kwietnia 2015 r. - k. 9 akt)

Postanowieniem z dnia 18 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy w B.XI Wydział Karny uchylił postanowienie z dnia 9 kwietnia 2015 r. prokuratora Prokuratury Rejonowej B. Północ w B., wskazując, iż pozwany skutecznie nabył prawo do rzeczy objętych postanowieniem, gdyż nie był świadomy podstępu stosowanego przez K. T..

(Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 18 czerwca 2015 r. - k. 29 akt)

Postanowieniem z dnia 7 lipca 2015 r. prokurator Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. uznał za dowody rzeczowe wyroby ze stali nierdzewnej lub kwasoodpornej postaci: 16 arkuszy blach o wymiarach 1m x 2m, gr. 2mm, 16 arkuszy

blach o wymiarach 1250 mm x 2500 mm, gr. 3mm, 91 rur o średnicy 18, dł. 6 m, pręty okrągłe o średnicy 15, dł. 3m w zwoju owiniętym folią na całej długości, 12 prętów okrągłych o średnicy 55, dł. 6 m oraz postanowił wydać w/w przedmioty pozwanemu. Prokurator Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. w postanowieniu powołał się na przepis art. 86 § 2 k.c. oraz na art. 169 § 1 k.c. wskazując, iż pozwany nie działał w złej wierze oraz nie wiedział o podstępie K. T..

(Dowód: postanowienie z dnia 7 lipca 2015 r. - k. 10 akt)

Pismem z dnia 17 lipca 2015 r. powód wniósł zażalenie na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. z dnia 7 lipca 2015 r.

(Dowód: zażalenie pozwanego z dnia 16.04.2015 r. - załącznik do akt sprawy, k. 246-247 akt sprawy o sygn. (...))

Pismem z dnia 26 sierpnia 2015 r. powód wezwał pozwanego do wydania następujących rzeczy: 16 arkuszy blach o wymiarach 1m x 2m, gr. 2mm, 16 arkuszy blach o wymiarach 1250 mm x 2500 mm, gr. 3mm, 91 rur o średnicy 18, dł. 6 m, pręty okrągłe o średnicy 15, dł. 3m w zwoju owiniętym folią na całej długości, 12 prętów okrągłych o średnicy 55, dł. 6 m, w terminie do dnia 10 września 2015 r.

(Dowód: pismo powoda z dnia 26 sierpnia 2015 r. - k. 11 akt)

Postanowieniem z dnia 15 października 2015 r. Sąd Rejonowy w B. XI Wydział Karny odmówił wstrzymania wydania dowodów rzeczowych pozwanemu.

(Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w (...) z dnia 15 października 2015 r. - k. 29 akt)

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd oparł się na wyżej wymienionych dowodach z dokumentów prywatnych, których prawdziwość, autentyczność i moc dowodowa nie budziły jego wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż między stronami bezsporne było, iż powód na podstawie zamówienie z dnia 24 marca 2015 r. dokonane przez K. T. sprzedał wyżej wymienionej osobie następujące rzeczy: 384 kg blachy 2,0x1000x2000, 1200 kg blachy 3,0x1250x2500, 1859 kg prętu okrągłego o średnicy 55, 192 kg prętu okrągłego o średnicy 15, 552mb rury o średnicy 18, za łączną kwotę 51.199,06 zł. Warunkiem dostarczenia w/w zamówienia było dokonanie przez zamawiającego zapłaty należnej powodowi kwoty. W przedmiotowej sprawie bezsporne również było, iż K. T. przedłożył powodowi fałszywe potwierdzenie dokonania przelewu i na skutek powyższego doszło do wydania towaru na adres wskazany przez K. T..

Strony pozostawały zgodne co do faktu, iż pozwany zakupił od K. T. przedmioty objęte niniejszym pozwem i uiścił za nie, wyżej wymienionemu umówioną kwotę. Towar na zlecenie K. T. został wydany bezpośrednio pozwanemu.

Na skutek zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w dniu 2 kwietnia 2015 r. wszczęte zostało dochodzenie o przestępstwo określone w art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w sprawie doprowadzenia w dniu 26 marca 2015 r. w B. przy ul. (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem firmę (...) Sp. z o. o. w kwocie 51.199,06 zł przez firmę (...) poprzez zakup towaru w postaci blach, prętów i rur, przedkładając nierzetelne potwierdzenie przelewu dokonania zapłaty za w/w towar z mBanku z dnia 26 marca 2015 r. wprowadzając w błąd powoda co do zamiaru zapłaty za zakupiony towar. W toku dochodzenia prokurator Prokuratury Rejonowej B. Północ w B. dokonał zajęcia towaru, będącego przedmiotem transakcji, zaś następnie, ostatecznie, po uznaniu, iż zajęcie ich nie jest już konieczne, wydał je pozwanemu.

Powód początkowo złożył do tut. Sądu pozew o wyd. 16 arkuszy blach o wymiarach 1m x 2m, gr. 2mm, 16 arkuszy blach o wymiarach 1250 mm x 2500 mm, gr. 3mm, 91 rur o średnicy 18, dł. 6 m, pręty okrągłe o średnicy 15, dł. 3m w zwoju owiniętym folią na całej długości, 12 prętów okrągłych o średnicy 55, dł. 6 m, zaś następnie po wskazaniu przez

pozwanego, iż rzeczy te nie znajdują się już w jego posiadaniu, gdyż zostały zużyte na potrzeby produkcji, powód złożył alternatywny wniosek o zapłatę przez pozwanego kwoty 51.199,00 zł z tytułu naprawienia szkody wynikłej ze zbycia przez pozwanego przedmiotów stanowiących własność powoda.

Sąd uznał, że w niniejszej sprawie doszło do skutecznego nabycia towaru przez K. T. od powoda a w dalszej kolejności - do skutecznego przeniesienia własności towaru na rzecz pozwanego W związku z powyższym powództwo powoda nie zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie zastosowania nie ma art. 169 k.c. Zgodnie z w/w przepisem § 1. „Jeżeli osoba nieuprawniona do rozporządzania rzeczą ruchomą zbywa rzecz i wydaje ją nabywcy, nabywca uzyskuje własność z chwilą objęcia rzeczy w posiadanie, chyba że działa w złej wierze”, zaś zgodnie z § 2 „gdy rzecz zgubiona, skradziona lub w inny sposób utracona przez właściciela zostaje zbyta przed upływem lat trzech od chwili jej zgubienia, skradzenia lub utraty, nabywca może uzyskać własność dopiero z upływem powyższego trzyletniego terminu. Ograniczenie to nie dotyczy pieniędzy i dokumentów na okaziciela ani rzeczy nabytych na urzędowej licytacji publicznej lub w toku postępowania egzekucyjnego.”

Wskazać należy, iż istnieje ogólna zasada obowiązująca przy pochodnym nabyciu prawa podmiotowego, że nikt nie może przenieść na inną osobę więcej praw niż sam posiada. Wyraża to rzymska paremia: *nemo plus iuris in alium transfere potest quam ipse habet*. Zgodnie z powołaną zasadą prawo własności może skutecznie przenieść na nabywcę tylko właściciel (wyrok SN z dnia 18 grudnia 1996 r., I CKN 27/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 43).

Warunkiem do zastosowania art. 169 k.c. jest zbycie rzeczy przez osobę nieuprawnioną, co w ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Niewątpliwym jest, że powód zawarł z K. T. umowę sprzedaży, określając dokładnie towar podlegający sprzedaży oraz jego cenę. Zgodnie z treścią art. 535 § 1 k.c. przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Stosownie zaś do treści art. 155 § 1 k.c. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny, przekazania nieruchomości lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia własności rzeczy co do tożsamości oznaczonej przenosi własność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. Jeżeli przedmiotem umowy zobowiązującej do przeniesienia własności są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, do przeniesienia własności potrzebne jest przeniesienie posiadania rzeczy (art. 155 § 2 k.c.). Jednocześnie należy zauważyć, że ustawodawca odróżnia stan dzierżenia rzeczy od jej posiadania. Posiadania może być bowiem samoistne albo zależne. W szczególności posiadacz samoistny może oddać rzecz innej osobie w dzierżenie. Zgodnie z treścią art. 337 k.c. Posiadacz samoistny nie traci posiadania przez to, że oddaje drugiemu rzecz w posiadanie zależne a zgodnie z art. 338 k.c. kto rzeczą faktycznie włada za kogo innego, jest dzierżycielem. Powyższe przepisy uprawniają do stwierdzenia, że w momencie, gdy powód dostarczył towar osobie wskazanej przez K. T., przeniósł na niego posiadanie towaru. W momencie dostarczenia towaru pozwanemu na K. T. przeszła zatem jego własność. Niewątpliwym jest wprawdzie, że K. T. posłużył się podstępem, przedstawiając sfałszowane potwierdzenie przelewu, czym skłonił powoda do wydania towaru. Okoliczność ta nie może jednak zdaniem sądu przesądzać o nieważności zawartej i zrealizowanej przez powoda i K. T. umowy.

Zgodnie z art. 84 § 1 k.c. „W razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.”, zaś zgodnie z art. 86 § 1 k.c. „Jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej. § 2. Podstęp osoby trzeciej jest jednoznaczny z podstępem strony, jeżeli ta o podstępie wiedziała i nie zawiadomiła o nim drugiej strony albo jeżeli czynność prawna była nieodpłatna.”

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2000 r., II CKN 805/98, LEX nr 50881 „Podstęp zakłada celowe, umyślne działanie sprawcy skierowane na wywołanie takiego niezgodnego z prawdą obrazu rzeczywistości u osoby, na wolę której oddziałuje, by zdolny on był do nakłonienia jej do złożenia oświadczenia woli określonej treści”. W przedmiotowej sprawie bez wątpienia K. T. przedkładając powodowi fałszywe potwierdzenie dokonania przelewu za zakupiony towar, umyślnie działał w celu uzyskania od niego zakupionych rzeczy.

Działanie podstępne jest zawsze działaniem zawinionym i umyślnym. Przejawia się albo w zamiarze bezpośrednim (dolus directus) albo w zamiarze ewentualnym (dolus eventualis), a zatem chęci lub przynajmniej godzenia się na wywołanie fałszywego obrazu rzeczywistości w umyśle kontrahenta. „Działanie podstępne jest zawsze zawinione, może ono przejawiać się zarówno w chęci, jak i godzeniu się na wywołanie błędu” (wyrok SN z dnia 10 lutego 2011 r., IV CSK 336/10, LEX nr 846601).

Wypełnienie przesłanek wskazanych w art. 86 k.c. nie skutkuje nieważnością zawartej umowy, lecz wzruszalnością dokonanej pod wpływem podstępu czynności prawnej. Ofiara podstępu może zatem uchylić się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli, doprowadzając w ten sposób do unieważnienia ex tunc czynności prawnej.

Zgodnie z art. 88 § 1 k.c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie, zaś zgodnie z § 2. Uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał.

Sancją prawną dla wadliwego oświadczenia woli w przypadku błędu czy podstępu jest nieważność względna. W świetle art. 86 k.c. zaistnienie sankcji następuje bez ingerencji sądu przez uchylenie się od skutków oświadczenia woli, a więc poprzez akt podejmowany przez stronę czynności. Uprawnienie do uchylenia się od skutków oświadczenia woli przysługuje wyłącznie tej osobie, która złożyła dotknięte wadą oświadczenie woli. Uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych swego oświadczenia woli ma charakter prawa podmiotowego kształtującego. Wykonanie go definitywnie kształtuje stosunki prawne między stronami, doprowadzając do unieważnienia czynności prawnej ex tunc, od początku.

Konsekwencją uchylenia się od skutków oświadczenia woli jest bezwzględna nieważność czynności prawnej. Taka czynność prawna już nie może podlegać konwalidacji. Natomiast w razie upływu terminu do uchylenia się od skutków oświadczenia woli określonego w art. 88 czynność prawna względnie nieważna podlega konwalidacji i staje się czynnością ważną. Zarówno nieważność bezwzględna czynności prawnej, powstająca w związku z uchyleniem się od skutków oświadczenia woli, jak i ważność umowy osiągnięta na skutek upływu terminu do uchylenia się od skutków takiego oświadczenia mają skutek ex tunc, od daty dokonania czynności prawnej.

Termin do uchylenia się od skutków prawnych swego oświadczenia woli wynosi zawsze rok. Początek jego biegu art. 88 § 2 określa różnie w zależności od rodzaju wady. W przypadku błędu i podstępu liczy się go od dnia wykrycia błędu przez błądzącego lub powzięcie wiadomości o takim błędzie. Początek tego terminu należy liczyć od dnia, kiedy strona powodowa definitywnie, po sprawdzeniu wstępnej informacji, dowiedziała się, że informacja ta odpowiada prawdzie.

Tymczasem jak wynika ze stanu faktycznego sprawy powód na żadnym etapie postępowania, czy też przed wytoczeniem powództwa nie złożył K. T. oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli, w związku z powyższym póki takie oświadczenie nie zostanie złożone czynność prawna dokonana między powodem a K. T. jest ważna i wywołuje skutki prawne. Biorąc po uwagę przytoczone okoliczności i fakt, iż umowa sprzedaży zawarta pomiędzy powodem i K. T. jest ważna, to na K. T. przeszło władztwo nad rzeczą, a więc był on uprawniony do zbycia rzeczy objętych powództwem, pozwanemu.

Na marginesie wskazać należy, iż wprowadzie zgodnie z art. 58 § 1 k.c. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nie może budzić

wątpliwości, że czynność dokonana w ramach przestępstwa jest czynnością zakazaną przez ustawę, jednakże jak wskazuje powyższy przepis, czynność prawna sprzeczna z ustawą jest nieważna z mocy ustawy, jedynie w przypadku, gdy właściwy przepis nie przewiduje innego skutku. Tymczasem w sytuacji, gdy doszło do zawarcia umowy pod wpływem podstępu nie dochodzi do nieważności czynności prawnej z mocy ustawy, lecz jest to czynność wzruszalna, od której można się uchylić. Podobnie orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 lutego 1999 r., sygn. akt PKN 570/98 wskazując, iż „Jeżeli podstawą kwestionowania oświadczenia woli jest wyłącznie błąd lub groźba, to bezprzedmiotowe jest stosowanie art. 58 § 1 i 2 KC.”

Ponadto wskazać należy, że nawet w sytuacji, gdyby K. T. został prawomocnie skazany za czyn z art. 286 § 1 k.k., to o skutkach cywilnoprawnych wynikających z czynu objętego prawomocnym wyrokiem skazującym decyduje cywilne prawo materialne. Dopuszczenia się przez K. T. zachowania sprzecznego z ustawą, nie przesądza, że czynność stanowiąca znamię popełnionego czynu zabronionego implikuje, że czynność ta jest nieważna z punktu widzenia art. 58 § 1 k.c. Ponownie należy zauważyć, że przepis art. 58 § 1 k.c. nie stanowi o bezwzględnej nieważności wszystkich czynności prawnych sprzecznych z ustawą albo mających na celu obejście ustawy, ale wyraźnie wyłącza taki skutek w stosunku do tych czynności dla których właściwy przepis przewiduje inny skutek. Takim innym skutkiem może być np. sankcja w postaci bezskuteczności względnej. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 05.09.2013 r., sygn. akt I ACa 385/13)

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd powództwo oddalił.

O kosztach procesu w punkcie II wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 98 w zw. z art. 99 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. W myśl tej zasady strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

W niniejszej sprawie koszty poniesione przez powoda wyniosły łącznie 3.617,00 zł. W powyższej kwocie mieściła się kwota 17,00 zł stanowiąca opłatę skarbową od pełnomocnictwa oraz kwota 3.600,00 zł stanowiąca wynagrodzenia pełnomocnika ustalone na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państw kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu. W wyroku zasądzono zatem od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Eliza Grzybowska